Poštnina plačana v gotovini. Maribor, sreda 27. julija 1938 Štev. 168. Leto XII. (XIX.)

MARIBORSKI VEČERNIK „JUTRA"

Cena 1 Din

Uredništvo in uprava: Maribor, Grajski trg 7 / Tel. uredništva in uprave 24-55 Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 14. uri / Velja mesečno prejeman v upravi ali po pošti 10 din, dostavljen na dom 12 din / Oglasi po ceniku / Oglase sprejema tudi oglasni oddelek »Jutra« v Ljubljani / Poštni ček. rač. št. 11.409

Pabirki

Volitve najkasneje čez leto

Včeraj je prispel predsednik vlade dr. M. Stojadinović ob zaključku svojega potovanja po severnem delu našega Primorja v Split. Potem, ko je pred spominski svetilnik kralja Aleksandra položil venec, je bila v dvorani mestne posvetovalnice politična konferenca, na kateri je imel dr. M. Stojadinović govor, v katerem je dejal, da more Jugoslavija voditi neodvisno zunanjo politiko. V delu govora, v katerem je razpravljal o naši notranji politiki, pa je izjavil, da bodo volitve najkasneje čez eno leto.

Dr. Maček pojde v Beograd

Iz Vrnjačke banje, kjer se je tri tedne zdravil, se je včeraj vrnil v Beograd vodja bivše demokratske stranke Ljuba Davidović. V Beogradu se še vedno mudi staroradikalski vodja Aca Stanojević, tako da so sedaj tam zbrani vsi voditelji srbske združene opozicije. Za danes pričakujejo prihod Mačkovega odposlanca dr. Šuteja, ki je bil v ponedeljek z inž. Košutićem na daljšem razgovoru pri dr. Mačku v Kupincu. V Beogradu bo dr. Šutej s predstavniki združene opozicije uredil zadnje podrobnosti za obisk dr. Mačka. Dan dr. Mačkovega odhoda v Beograd še vedno ni službeno objavljen, splošno pa se zatrjuje, da bo dr. Maček prispel v državno prestolnico prihodnji ponedeljek. Ostal bo tam dva dni in se v sredo popoldne ali četrtek zjutraj vrnil nazaj v Zagreb, odnosno Kupinec.

Ni prišla praznih rok...

»Del. pol.« poroča v št. 70: »Avstrija ni prišla praznih rok v Nemčijo. Avstrijski listi sedaj izračunavajo, koliko zlata in deviz (terjatev v tujih državah je zasegla Nemčija v Avstriji. V avstr. narodni banki je dobila zlata za 220 milijonov mark. (Nemška državna banka je do tedaj imela zlata samo za 76 milijonov mark). Na zlatih devizah je dobila okrog 110 milijonov mark, na naložbah v Angliji 55 milijonov, na klirinških dobroimetjih okrog 100 milijonov, skupaj okrog 7760 milijonov dinarjev. Razen tega cenijo še privatna avstrijska imetja v inozemstvu na 1.1 do 1.6 milijard mark. Avstrijci in posebno Dunajčani so do »anšlusa« mislili, da obstoja nacionalizem v glavnem iz zunanjosti: kljukastih zastav, hitlerjevskega pozdrava in dviganja roke. To so se tudi hitro naučili. Rajhovski potniki, ki so prišli prve dni na Dunaj, so trdili, da v rajhu nikdar ni bilo toliko zastav in toliko pozdravljanja kakor na Dunaju. Posebni mojstri v pozdravljanju so postali nekateri natakarji, ki so na iztegnjeni levici nosili skladovnice krožnikov, obenem so pa desnico dvigali v pozdrav vsakemu gostu vsakokrat, ko so ga postregli. Dunajski gauleiter, naš rojak Globočnik je pa sedaj odredil, da se morajo Dunajčani v najkrajšem času poglobiti v pravo jedro nacionalizma in je ukazal, da mora vsaka dunajska strankina organizacija v času od 11. do 21. julija prirediti dnevno po 40 do 60 predavanj o nacionalističnem nauku, dolžnost Dunajčanov pa je, da se teh predavanj udeležujejo.«

Razdvojeni

»Proboj« poroča v št. 10: »O obisku hrv. pevsk. društva »Zore« iz Amerike je izjavil član zbora uredniku »Samouprave«: »Iz Čikaga smo odšli med seboj složni v vsakem pogledu, predvsem pa v tem, da obiščemo čim več naših krajev in mest in da bi dali čim več koncertov, da bi mogli odnesti v Ameriko čim več raznih vtisov. Na žalost so se peroti naše tako lepe skupne ideje strle v Zagrebu. Tu je naenkrat prišlo do sprememb, katerih posledice so bile za nas zelo težke, ker smo se vsled nastalih nesporazumov razdvojili v pogledu naše prvotne zamisli. Mi, ki z nevoljo odbijamo od sebe vsako politično pobarvanost, smo vendar srečni, da smo videli Beograd, središče vseh Jugoslovenov. Srečni smo, da smo videli Avalo in se poklonili Oplencu ter da bomo videli tudi kraje, kjer žive Srbi, Hrvatje in Slovenci, ki so vsi skupaj naši bratje, med katerimi ne delamo prav nikake razlike kot je nismo delali tudi v Ameriki, kar najboljše dokazuje ravno naše skupno delo v »Zori«, v kateri smo Srbi, Hrvatje in Slovenci samo bratje Jugosloveni in nič drugega.«

Henleinovci pristali na misijo lorda Runcimana

PRAGA, 27. julija. Vodstvo sudetsko nemške Heinleinove stranke je pritrdilo imenovanju bivšega angleškega trgovinskega ministra lorda Runcimana za posredovalca pri sudetsko nemških pogajanjih s praško vlado. Strankino vodstvo je pravkar zaposleno s tem, da izdela poslanico za predsednika vlade Nevilla Chamberlaina.

BERLIN, 27. julija. Tukajšnji odločilni krogi še niso točno opredelili svojega stališča k poslanstvu lorda Runcimana. Doznava se, da se stališče precizira sedaj v nemškem zunanjem ministrstvu. Sicer pa prevladuje mnenje, da se počaka na nadaljnji razvoj dogodkov ter se zdi, da se bodo pogajanja v Pragi pričela še ta teden.

Nevtralne komisije v bombardiranih španskih mestih

LONDON, 27. julija. Z verodostojne strani se doznava, da je vlada generala Franca v Burgosu pristala na odpošiljatev nevtralnih komisij, katerih naloga bo da preiščejo v španskih pristaniščih in mestih bombardirana poslopja glede njih vojaškega oziroma civilnega značaja. Te komisije bodo sestavljene tako, da prideta na vsako od njih po 2 angleška člana.

Kaj je s topovi v Ceuti...

LONDON, 27. julija. V spodnji zbornici je naslovil narodni poslanec Henderson na vlado posebno vprašanje, če ji je kaj znano glede topovpostavljenih v Ceuti, ki naj bi ogrožali Gibraltar. Vojni minister Hore Belisha je izjavil, da je vlada informirana o tem, da so kalibri teh topov tako majhni, da se ni bati ogrožanja Gibraltarja. Na vsak način pa ima Anglija sredstva, da obbrezuspeši ogrožanje Gibraltarja po špansko maroški armadi.

Investigator — mediator

LONDON, 27. julija. »Exchange Telegraphe« poroča, da je sir Walter Runciman sprejel misijo kot preiskovalec »investigator) in posredovalec (mediator) v Pragi.

LONDON, 27. julija. O poteku diplomatskih razgovorov za češkoslovaški in nemški pristanek na Runcimanovo misijo je bilo mogoče izvedeti naslednje podrobnosti:

Nemška vlada je na angleški predlog pristala že predvčerajšnjim, ko se je angleški poslanik Henderson sestal z drž. podtajnikom za zunanje zadeve Weissaeckerjem. Državni tajnik je poslaniku izjavil, da je nemška vlada za tako Runcimanovo posredovanje pod pogojem, da bi se pogajanja za ureditev sudetsko-nemškega vprašanja čimbolj pospešila in problem sam v resnici mirno, a za sudetske Nemce ugodno rešil. Tudi češkoslovaška vlada je takoj pristala na angleški predlog. V Pragi so prepričani, da bo Runciman z vso lojalnostjo in taktom izvršil svojo nalogo kot angleški opazovalec in svetovalec češkoslovaške vlade. O tem je bil angleški poslanik v Pragi Newton prav tako obveščen že predvčerajšnjim.

Vobče vest o Runcimanovem prihodu praške politične kroge ni vznemirila Češkoslovaška vlada želi, da se spor likvidira v sporazumu z zapadnimi demokratskimi velesilami in v interesu občega evropskega miru. Češkoslovaška vlada bo z zadovoljstvom sprejela na znanje in izvedla sleherni Runcimanov nasvet, ki bo v skladu z osnovnimi načeli češko slovaškega državnega edinstva in suverenosti in češkoslovaško ustavo. Naloga angleškega državnika pa je mogoča le v tem, da da koristne pobude na kakšen način naj se doseže kompromis med načrti češkoslovaške vlade in zahtevami sudetskih Nemcev, ki bo hkratu vpoteval omenjena osnovna načela češkoslovaške republike in ki ne bo omajal češko slovaškega zavezništva s Francijo in Rusijo.

PRAGA, 27. julija AA. (Havas): V češkoslovaških političnih krogih živahno komentirajo skorajšnji prihod bivšega trgovinskega ministra lorda Runcimana v Prago. Češko javno mnenje je enodušno odobrilo odločbo vlade, da sprejema angleške predloge. Cilji in nameni angleškega posredovanja so jasni vsem. S tem, da London prevzema ta edinstveni korak v povojni zgodovini srednje Evrope, prevzema tudi vse obveze in garancije. Glavno vprašanje češkoslovaškega javnega mnenja je to, v katerih mejah se bo ta intervencija gibala. Oseba lorda Runcimana igra v tem pogledu vlogo, katere pomen karakterizira stališče liberalne stranke glede Češkoslovaške. Krogi, ki so blizu sudetsko-nemškega vodstva, od klanjajo vsako pojasnilo o svojem stališču do akcije lorda Runcimana, vendar pa se da po pisanju njihovega glasila »Zeit« sklepati, da so z zadovoljstvom sprejeli na znanje vest o angleškem posredovanju.

PARIZ, 27. julija AA (Havas): Francoski listi pohvalno pišejo o odločitvi češke vlade, da Anglija posreduje in pošlje v Prago lorda Runcimana. Vloga Velike Britanije je jasna, namreč, da se spor med Češkoslovaško in Nemčijo na noben način ne izpremeni v vojno. Naloga lorda Runcimana je pomirjevalno posredovanje na obe strani. Dejansko bo Runciman svetovalec praške vlade. Naravno je, da njegova naloga obstoji tudi v tem da bo proučil zahteve vseh narodnih manjšin, zlasti pa sudetske. Stališče, kakor ga je k angleškemu predlogu zavzela Nemčija, je dalo povoda optimizmu v angleških vladnih krogih. »Daily Mail« piše, da je tudi zahteva sudetskih Nemcev po avtonomiji eno izmed vprašanj, glede katerega bo igral lord Runciman vlogo svetovalca. List pravi med drugim: Zdi se, da bo angleška vlada morebiti poklicala v London zainteresirani stranki na konferenco, kateri bi predsedoval zunanji minister lord Halifax, ki bo na temelju poročila lorda Runcimana potem nastopal kot razsodnik. »Manchester Guardian« piše, da bo avg. najbrže prišlo do kritične točke v odnosih med Prago in Berlinom.

LONDON, 27. julija. Vest, da bo angleška vlada poslala bivšega trgovinskega ministra lorda Runcimana v Prago, kjer bo deloval za časa pogajanj med češkoslovaško vlado in vodstvom sudetsko nemške stranke kot svetovalec in posredovalec, je delovala na angleško politično javnost kakor bomba. Nihče ni računal, da bo angleška vlada v tem primeru nastopila kot neposredna posredovalka in v angleških političnih krogih so bili sila radovedni kakšno stališče bosta zavzeli napram temu predlogu češkoslovaška vlada in nemška vlada. Dejansko pa je bila vsa stvar včeraj že definitivno dovršena. Tako nemška kakor češkoslovaška vlada sta takoj pristali na angleški predlog. Angleška akcija je tako prišla na dan šele, ko so jo sprejeli vsi neposredno prizadeti faktorji.

Angleški politični krogi sedaj na vse strani ugibajo kako bo lord Runciman izvedel svojo delikatno misijo. Že sedaj prihajajo iz Berlina in iz Prage vesti, da so sudetski Nemci zavzeli spet rigoroznejše stališče in da skušajo v pričakovanju Runcimanovega posredovanja že sedaj v mednarodni politični javnosti ustvariti razpoloženje spričo katerega bi iz pogajanj s češkoslovaško vlado izbili čim več koristi.

PARIZ, 27. julija. Sklep angleške vlade, da bo poslala v Prago svojega posredovalca lorda Runcimana, ki naj bi olajšal dosego sporazuma med vlado in sudetsko-nemšk stranko, je danes glavni predmet zunanje-političnih komentarjev francoskega tiska. »Petit Parisien«, ki je blizu Quai d'Orsaya poudarja, da je francoska vlada popolnoma sporazumna z angleško pobudo, da se ohrani mir. Ker je Češkoslovaška zaveznica Francije, se Francija sicer ne more priključiti posredovalni akciji, zato pa je dogovorjeno, da bo stalno obveščena o poteku dogodkov. List si obeta s prihodom lorda Runcimana v Prago izboljšanje atmosfere in omenja v zvezi s tem osebni ugled, ki ga uživa angleški posredovalec in pa avtoriteta njegove vlade, kar bo vse pripomoglo, da se bo izravnalo med sebojno nezaupanje in dala doseči zadovoljiva rešitev. Zunanje-politični sotrudnik »Journala« objavlja besede visokega priznanja angleškemu ministrskemu predsedniku Chamberlainu za drzen korak, ki ga je storil za ureditev sudetsko-nemškega vprašanja.

Gospodarske beležke

Jugoslovansko-italijanski trgovinski promet

Nekaj nad vse živahni italijansko-jugoslovanski trgovinski odnošaji se kar ne morejo popraviti in kljub vsem sporazumom, ki so bili že sklenjeni v svrho povečanja trgovine med obema državama, pada obseg zunanje trgovine neprestano.

Tako je Jugoslavija izvozila v prvih petih mesecih 1937 v Italijo blaga za 90 milijonov lir, Italija pa v Jugoslavijo za 92 milijonov, v letošnjih prvih petih mesecih pa je izvozila Italija le še za 86, Jugoslavija pa celo samo za 67 milijonov lir.

Še v letih 1934—1937 je uvažala Jugoslavija iz Italije predvsem tekstilno blago, na katerega je odpadlo 70% vsega uvoza. Ta uvoz pa je od takrat znatno padel; v prvih štirih mesecih leta 1937. je znašal le še 57%. Za tekstilnim blagom je izvažala Italija v Jugoslavijo največ riža in južnega sadja. Ta izvoz je ostal v glavnem na isti višini ko v prejšnjih letih. Dvignil pa se je izvoz italijanske kovinske industrije od 1% vsega našega uvoza iz Italije v letu 1934. na 4% v prvih štirih mesecih leta 1938., da je po vrednosti že dosegel vsoto 4.5 milijona lir. Vse kaže, da se bo mogel tu italijanski uvoz še povečati, zlasti uvoz gotovih izdelkov in avtomobilov. Tudi vagone namerava naročiti Jugoslavija v Italiji, kakor so poročali listi.

Zlasti preseneča nazadovanje uvoza italijanske bombažne preje, ki je bila glavni italijanski izvozni predmet v Jugoslavijo. Leta 1937. je znašal uvoz bombaževe preje še 40% vsega uvoza, v zadnjih mesecih pa je ta številka padla na 36%. Leta 1934. je Italija izvozila v Jugoslavijo še približno 97.000 stotov bombažne preje, leta 1937. še 72.000, v prvih 4 mesecih leta 1938. pa le 24.000 (v istem času leta 1937. 37.000) stotov. Pri tem pa je treba pripomniti, da je bila italijanska preja znatno cenejša od druge. Tako je bila povprečna cena za prejo iz Italije 20.5 din, iz Češkoslovaške 21.5, iz Avstrije 26 in iz Nemčije 43 din. Pri boljših vrstah pa je bila razlika še večja.

Te številke dokazujejo, da bi mogla Italija povečati uvoz tekstilnih in kovinskih izdelkov. Težave pa dela klirinški promet. Mi izvažamo v Italijo predvsem živila in les, sploh blago, ki ga mora izvoznik plačati takoj. Zato tudi izvoznik ne more dolgo čakati na plačilo ali pa postane zanj vsa kupčija nerentabilna. Italijanski izvozni predmeti pa spadajo v vrsto blaga, ki se nakupuje le proti večmesečnemu plačilu. Zato bi bilo potrebno, da bi se te razlike v plačevanju blaga po kliringu premostile z diskontiranjem dolgoročnih meničnih terjatev.

Angleški lesni trg. Rusija je dosedaj skupno prodala na angleškem lesnem trgu okoli 220 do 240 tisoč standardov lesa. Smatrajo, da je to zelo ugodno, ker je Rusija prvotno nameravala vreči na angleški lesni trg okoli 400.000 standardov, sedaj pa ne bo prodala več kot 350.000 standardov. Poudariti je treba, da so bile prve kupčije sklenjene samo z malimi in srednjimi firmami in da so velike firme nastopile s svojimi povpraševanji šele zadnje dni. To povpraševanje je vedno večje, kar dokazuje, da se bo angleški lesni trg polagoma okrepil. Uvozniki sicer tega še nočejo priznati, vendar pa so se v začetku t. l. posli znatno povečali, da se je začela v pisarnah lesnih podjetij zopet velika delavnost. Posledica tega je, da se sklepajo vedno nove kupčije. Posebno pomembno je, da so bile v zadnjih dneh sklenjene kupčije po cenah, ki jih je zahteval izvoznik, čeprav se je uvoznik dolgo časa branil priznati te cene.

Cene lesa iz angleške Kolumbije so še vedno zelo nizke, čeprav so za prvovrstno blago narasle cene v zadnjih dveh tednih za 2 funta. Odločujoča mesta zagotavljajo, da se bodo cene tudi za navadne sortimane v kratkem poboljšale. Vendar pa bi bilo napačno vdajati se pretiranim nadam na zboljšanje trga, ker so nekatere manjše finske tvrdke prodale les po zelo nizkih cenah, a tudi sovjetski Exportles je dal velikim tvrdkam znatne popuste. Splošno prepričanje je, da je tendenca za ozdravljenje trga sedaj tako močna, da se bo v kratkem izrazila ne samo v povečanju obsega trgovine, temveč tudi v zboljšanju cen.

Italijansko gospodarstvo v letu 1938. »Morgenblatt« objavlja iz Milana zanimivo poročilo o gospodarskem stanju Italije v letošnjem letu. Ker je poročilo iz Milana, je seveda treba to pri presoji poročila tudi upoštevati. Poročilo pravi v glavnem. Zunanja trgovina izkazuje v prvih 6 mesecih za 5,9 milijarde lir uvoza in za 3,9 milijrde lir izvoza, da je bila za pri bližno 2 milijardi lir pasivna. Ta pasivnost je nastala v glavnem zaradi uvoza pšenice, ki jo je Italija uvozila za 1,2 milijarde lir. Izvoz se je povečal v primeri z l. 1937. za 100 milijonov, uvoz pa za 200 milijonov lir (brez pšenice). Zaposlenost delavstva se je v maju znižala za 7500 delavcev, vendar pa je v primeru z lani zaposlenih 65.000 delavcev več. Najbolj je padla zaposlitev delavstva v tekstilni stroki. Nazadoval je tudi indeks industrijske proizvodnje. V maju 1937 je znašal 116,7 (l. 1928 = 100), v maju 1938 pa le 109. Za prvih pet mesecev je padel povprečni indeks od 110,2 na 109,0. Povečala pa se je proizvodnja železa in jekla, in sicer železa za 39.000 na 394.000, jekla pa za 54.000 na 1,228.000, (kar je očividna posledica oboroževanja). Da se je gospodarsko stanje poslabšalo, dokazuje tudi to, da se je število meničnih protestov zvišalo od 251.000 protestovza 162 milijonov lir v l. 1937. na 283.000 protestov za 202 milijona lir v l. 1938. Dvig meničnih protestov za 25% dokazuje, da je nastal v mnogih gospodarskih panogah zastoj. To je deloma posledica devalvacije lire v l. 1936, zaradi katere se je zmanjšala kupna moč prebivalstva. Istočasno so seveda narasle cene. Tako se je dvignil indeks cen na debelo (1928 = 100%) l. 1938. od 89,6 na 96,2%. Indeks cen življenjske potrebščine od 91,01 na 98,82, indeks cen živil pa od 84,24 na 92,24. Dvig cen na debelo znaša v 1. polletju 1938 približno 20%. Cena kruhu se je povečala za 10%, mezde pa so se povečale za 18%. Ker se je življenje bolj podražilo ko mezde, je pričakovati, da se bodo te znova dvignile.

Okno v svet

Sedem smrtnih žrtev planin

MILAN, 27. julija. Na južni steni Marmolate, so se smrtno ponesrečili trije italijanski turisti, člani akademskega planinskega društva. Nosač jih je našel na dnu stene popolnoma razbite.

BERN, 27. julija. Trije švicarski planinci so v gothardskem področju zašli v snežni vihar in vsi trije zmrznili.

MÜNCHEN, 27. julija. V ponedeljek se je na Ofelekopfu smrtno ponesrečil znani smučarski tekmovalec in smuški skakalec Hans Bader iz Mittenwalda.

Mobilizacija ruske vojne mornarice

MOSKVA, 27. julija. Ruska vlada je sklenila mobilizirati rusko vojno mornarico na Daljnem vzhodu. Snoči so se v Kremlju sestali pod vodstvom ljudskega komisarja za vojno mornarico Smirnova vsi glavni poveljniki ruske vojne mornarice. Posvetovali so se o podrobni izvedbi načelnega sklepa ruske vlade. Sklenjeno je bilo predvsem, da se od baltiške in črnomorske vojne mornarice pošljejo najboljši oficirji na Daljni vzhod. Tudi vrhovno poveljstvo vojne mornarice se bo v kratkem preselilo iz Moskve v Vladivostok. Skupno z ruskimi admirali bo odpotoval na Daljni vzhod tudi komisar Smirnov. Kakor uradno zatrjujejo, bodo vsi ti funkcionarji le prisostvovali napovedanim velikim manevrom ruske vojne mornarice na Daljnem vzhodu. Politični krogi pa sodijo, da je položaj v resnici vse bolj resen in da bi se lahko te vojne vaje ruske vojne mornarice na lepem spremenile v vojno z Japonci.

Lichtensteinski vladar umrl

VADUZ, 27. julija. Knez Franc I. Lichtensteinski, ki je že pred meseci poveril vodstvo državnih poslov prestolonasledniku pranečaku Francu Jožefu, je včeraj v 85. letu starosti umrl na gradu Feldberg. Novi knez Franc Jožef II. je že prevzel vladne posle.

Španske borbe

ST. JEAN DE LUZ, 27. julija. AA. Reuter. Nacionalistični listi v S. Sebastianu pišejo, da se je Francova ofenziva na estremadurski fronti zaključila z veliko zmago. Nacionalisti so ujeli 15.000 miličnikov. Nacionalisti so zaplenili več sto avtomobilov in ogromne količine streliva.

VALENCIJA, 27. julija. AA. Havas: včeraj je bilo pristanišče v Gandi dvakrat bombirdirano. Zažigalna bomba je padla na angleški parnik »Delwine«. Požar so hitro pogasili. Pri drugem bombardiranju parnik ni bil več zadet.

BARCELONA, 27. julija. AA. Napad na desno obalo reke Ebro je republikansko poveljstvo pripravljalo nekaj dni v največji tajnosti. Prehod preko reke je zahteval koncentracijo številnih čet. V mraku so republikanci postavili mostove preko reke in začeli prodirati na desno obalo Ebra.

Prevalje

Na povabilo g. župana Kugovnika so se v nedeljo 24. t. m. zbrali na Prevaljah člani Narodnega sveta za Mežiško dolino, ki so pred 20 leti ob prevratu storili vse potrebno, da se je del koroške zemlje Mežiška dolina brez plebiscita priklopila k naši ljubljeni svobodni državi Jugoslaviji.

Povabilu se je odzval tudi takratni predsednik Narodnega sveta za mežiško dolino Andrej Oset, bivši posestnik tolstovrške slatine, ki je pred 20 leti skupno z Lešnikom in Rifelnom ustanovil Narodni svet in Narodno stražo v Mežiški dolini. Andrej Oset je v odločilnem trenutku pripeljal na Koroško tudi svojega šentjurskega rojaka nadporočnika Malgaja, ki je zbral 30 vojakov v Št. Jurju in Celju ter jih pripeljal na Prevalje, od koder so zasedli Mežiško dolino in velik del Koroške.

Na sestanku so bili navzoči tudi nekateri člani Narodnega sveta iz Pliberka ter člani Narodne straže in narodnih žensk iz deklaracijske dobe. Vsi so se dali fotografirati ter bodo slike razstavljene na Jubilejni kulturni razstavi ob priliki proslave 20 letnice Jugoslavije v Mariboru. — Navzoči so bili: Andrej Oset iz Maribora, Lahovnik, Rifel, Franjo Lečnik, Beno Kotnik, Rozman Alojz, Mrkva, dekan, Hornböck iz Mežice, Kumprej-Pluder, prof. dr. Sušnik, Doberšek, Stopar, Kugovnik, Grošelj, Kordež, Koffou, Arnoh, Peče, Cikulnik, Čas, Živec, Vajncerl, gospe Lahovnik, Lamprecht Marija, Zodraut Marija, Peče Justi itd. - Ob tej priliki so ob spominu na ustanovitelje Narodnega sveta ter na 20 letnico osvoboditve in na Malgaja in druge padle in umrle junake spregovorili pomembne spominske besede gg. Doberšek, Beno Kotnik, pd. Lubas pos. v Kotljah in bivši predsednik N. S. Andrej Oset iz Maribora ter sklenili, da se na dan 20 letnice prihoda Malgajeve čete dne 6. nov. vrši večja spominska slavnost na Prevaljah, na katero se povabijo vsi borci in sodelavci za osvoboditev Mežiške doline in Koroške.

O tem in onem

Japonski film

Predlanskim je posetilo japonske kinematografe 330,000.000 ljudi. To je že lepo število in zanimivo je, da domači filmi na Japonskem niso posebno priljubljeni, čeprav so med njimi zelo dobra dela. Toda Hollywood si ni pridobil simpatij samo v deželah, kjer prebivajo belokožci, temveč tudi drugod. Statistika najuspešnejših filmov na Japonskem kaže, da so na prvem mestu ameriški filmi. Njim na čelu je Mr. Deeds (»Strahotni dogodek«) s Harry Cooperjem in »Pasteurjevo življenje« s Paulom Munim. Chaplin je v Tokiu in Yokahami prav tako priljubljen, kakor recimo v Newyorku, Londonu, Parizu ali Pragi.

Japonski film poskuša zdaj obdelati tipične japonske motive v taki obliki, da bi vzbudili zanimanje tudi drugod po svetu. Najuspešnejši film predlanskega leta je bila drama »Gio No Kyodaj«. Grob idealizem tega filma je dosegel izredno učinkovitost. V njem se nam ne pokaže samo idealizirana Japonska, kjer se ljudje izprehajajo v morju cvetja, temveč vidimo resnične ljudi, njihovo življenje in nehanje brez vsakih okraskov. Dejanje filma je zgodba dveh sester gejš iz Kiota. Prva, Umekichi, se krčevito oklepa starih tradicij in ceni vse plemenito, druga, Omocha, pa predstavlja tip mlade moderne Japonke, ki je celo študirala in ki strastno brani naziranje, da dolžnost žene ni služiti možu, temveč nasprotno mora biti njegova gospodarica in ga celo izkoriščati, potem pa zapoditi. Iz teh dveh nasprotujočih si nazorov dveh skupaj živečih sester se razvijejo potem razni konflikti z moškimi. Slednjič pa naleti Omocha na nepravega, na brutalnega moža, ki jo ugrabi in vrže iz drvečega avtomobila potem, ko je zadostil svoji pohoti.

Po filmskih zakonih, ki smo jih vajeni pri nas, bi zdaj pričakovali primeren zaključek, recimo poboljšanje Omoche in zmago stare japonske moralke nad modernimi idejami. V resnici pa ni tako. Japonski film se konča s prizorom, ko ranjena Omocha v bolnici vsa iz sebe od jeze izpoveduje še z večjo vnemo svoje nazore in poziva vse ženske, naj hodijo njena pota. Za naše razmere torej neobičajen motiv, obdelan z realizmom, pri nas še bolj neobičajnim. Japonski filmi najraje rešujejo probleme ljubezni in sicer vedno na zelo dramatičen način.

Važno za razmah japonske filmske proizvodnje je, da filmske zvezde, občudovane in spoštovane kakor povsod drugod, ne dobivajo tako ogromnih honorarjev, kakor recimo v Hollywoodu. Na Japonskem pomeni 500 jen mesečne plače že višek, ki ga more doseči filmska zvezda. Za ta denar bi ameriška filmska zvezda v Tokiu ne delala niti en dan. Tudi zanimanje za filmski atelje je zelo majhno, kar pomeni zopet veliko znižanje produkcijskih stroškov.

Na Japonskem so priljubljeni zlasti kratki filmi in samo tako si lahko razlagamo, da je bilo izdelanih tam predlanskim 15.636 zvočnih in 9372 nemih filmov, torej približno toliko, kolikor so jih izdelali v Hollywoodu v 10 letih. Iz tega ogromnega števila je pa bilo daljših filmov za predstave kakor smo jih vajeni pri nas, samo nekaj sto. Nemi film je na Japonskem še vedno zelo priljubljen in skoraj polovica novih filmov spada med neme. To ni nerazumljivo, kajti Japonska je dežela, kjer so bile pantomime in senčne igre že v pradavnih časih zelo priljubljene. V japonsko filmsko industrijo investirani kapital znaša okrog 420 milijonov jen. Število pri tej panogi industrije zaposlenih delavcev in igralcev je pa okrog 50.000.

Posebnost japonskih kinematografov je, da imajo še zdaj tudi pri zvočnem filmu pripovedovalca, ki navadno pripoveduje dejanje filma še pred začetkom. Če zna povedati vsebino zelo dramatično, mu občinstvo ploska. Med predstavo pa razlaga še poedine prizore, da bi imeli večji učinek. Nam bi šlo to gotovo na živce in takega pripovedovalca bi kmalu spravili iz kina. Na Japonskem pa ne uživa nič manjšega slovesa in pozornosti kakor filmske zvezde. Nekateri pripovedovalci so celo tako priljubljeni, da se po predstavi zbere občinstvo okrog njih in jih prosi za avtograme.

Klinika za bolne knjige

S podporo italijanske vlade je bil ustanovljen v Rimu zavod, ki se peča s strokovnim proučevanjem raznih »bolezni« starih knjig in njihovega lečenja. Zavod je dobil simbolično ime »Clinica degli libri« in ga vodi profesor botanike na rimski univerzi Alphonso Gallo. Zavod ima dva oddelka. V prvem proučujejo bolezni knjig, tu določajo tudi diagnozo in način lečenja. Drugi oddelek je prav za prav vzorna higijenična knjižnica, kjer knjige lečijo. Kakšne bolezni imajo knjige? Najpogostejše so mehaničnega značaja. Knjige poškodujejo termiti, črvi in druga golazen. Te mehanične bolezni se lečijo razmeroma lahko. Hujše so bolezni plesni. Če se namreč plesen zaje globoko v papir, da jo morajo počasi in previdno izolirati in pokončati, je delo mnogo tež-

Mariborske in okoliške novice

Središče proslavlja 20 letnico osvobojenja

Agilno Sokolsko društvo v Središču je dalo pobudo, da se bo izvršila v nedeljo dne 7. avgusta svečana proslava 20. letnice osvobojenja. Sklical se je meddruštveni odbor: Sokolsko društvo, Društvo kmet. fantov in deklet, Gasilska četa v Središču, da priredi skupno proslavo 20 letnice osvobojenja dne 7. avgusta 1938 na Gradišču v Središču s sledečim sporedom: 1. Ob 5. uri zjutraj budnica sokolske godbe, 2. ob 1/2 15. uri pop. povorka izpred Rotovža na slavnostni prostor. 3. Pozdrav predsednika meddruštv. odbora. 4. Slavnostni govor. 5. Državna himna — Hej Slovani. 6. Tekma koscev. 7. Predstava na prostem **»Deseti brat«** v režiji g. Milana K o š i č a režiserja Nar. gledališča v Mariboru. 8. Narodna veselica.

K proslavi so vljudno vabljena vsa društva in korporacije ter cenjeno občinstvo. Okoliška društva se vljudno naprošajo naj ta dan ne prirejajo nikakih prireditev, da bi se mogla proslava v Središču dostojno izvršiti.

Bran-i-bor z „Nanosom" in „Kobanci" na meji

V nedeljo 24. julija je mariborska podružnica Bran-i-bora priredita izlet k Sv. Križu, nad Mariborom. Rade volje sta se v pravem razumevanju za narodobrambno in prosvetnovzgojno delo odzvala pevska zbora »Kobanci« iz Kamnice in mariborski »Nanos«. Pa smo šli — kljub oblačnemu in grozečemu nebu. Pri Sv. Križu sta oba zbora prepevala v cerkvi, potem pa se je na prostem pred cerkvijo vršila prisrčna pevska prireditev omenjenih zborov, ki sta pod vodstvom svojega zborovodje tov. L a h a v tovariški slogi z mogočno ubranostjo zapela celo vrsto naših krepkih budnic. Po prvi pesmi je »Nanosov« predsednik tov. prof. B i z j a k v vžigajočem govoru poudaril pomen slovanske ideje, ogromno moč slovanstva in potrebo složnega dela, v naslednjem odmoru pa je predsednik Brani-borove, mariborske podružnice spregovoril o naših rojakih v tujini, in o ljubezni do naše drage nam narodne države, ki ima pred seboj veliko bodočnost vsestranskega razvoja in napredka. Spminu padlih Križančanov smo se poklonili s pesmijo »Oj Doberdob«, ki smo jo zapeli pred njihovim lepim spomenikom. H koncu je domači šolski upravitelj g. H l e b e c v imenu Križančanov izrazil veselje nad bratskim obiskom in je zagotovil, da hoče ves naš obmejni rod biti zvest svojemu narodu in državi. Križančani se bodo radi in v obilnem številu odzvali vabilu k proslavi dvajsetletnice Jugoslavije v nedeljo 14. avgusta.

Domačini, vrli Križančani, so z velikim zanimanjem sledili petju in govorom ter so odnesli na svoje domove prav lepe in prisrčne vtise. Izletniki so popoldne na vasi še pridno prepevali na povratku pa se je pri Sv. Urbanu in pri Lorenčiču zopet oglasila naša lepa pesem.

Taki izleti in pevski nastopi naj bodo sredstvo za gojitev in pospeševanje stikov med mestom in podeželjem, posebno še ob naši meji. Zato naj naše narodne organizacije prirejajo čim več izletov v obmejne kraje. In — mnogo petja!

Doni pesem, brate druži,
domovini vsak naj služi,
kogar tvoja moč budi,
oj, slovanska pesem ti!

Posebni vlaki.

Poleg rednih vlakov bodo vozili dne 13. in 14. avgusta posebni dopolnilni vlaki v Maribor. Točen vozni red teh vlakov bomo mogli objavljati zadnji teden pred taborom, ko bomo imeli že vse prijave v rokah. Zaprosili pa smo za dopolnilne vlake za dne 14. avgusta na tak način, da bi se udeleženci isti dan lahko pripeljali iz najoddaljenejših krajev Slovenije zjutraj v Maribor in se nato ponoči zvečer vračali nazaj. Ako bo zadostnih prijav za take dopolnilne vlake, bodo isti vozili od Jesenic, od Rakeka, od Murske Sobote, iz Brežic in postranskih progah. Da pa moramo ta promet urediti, ponavljamo svojo prošnjo za točne prijave, katere naj nam krajevni odbori pošljejo saj do 1. avgusta.

Stanovanja taborjanov.

Stanovanja v hotelih, gostilnah in privatnih hišah oddaja stanovanjski urad Mariborskega tedna. Stanovanja v skupnih šolskih in drugih prostorih oddaja odbor in sicer na prijavo pri krajevnem odboru proti plačilu Din 2.—. Na te prijave bomo poslali posebne prijavne izkaznice, brez katerih ne bo mogoče priti do stanovanja.

Prehrana.

Glede prehrane bo urejeno tako, da bodo organizacije za svoje organizirane skupine zbrale prijave in po svojih odborih dobile prehrano. Neorganizirane skupine bodo dirigirane v posamezne mestne okraje. Na tabornem prostoru kakor tudi na prostorih Mariborskega tedna bo lahko na tisoče ljudi pri kosilu. V vseh lokalih bodo javno in vidno izvešene enotne cene za prehrano. Vsak nered v tem oziru ali izkoriščanje nam boste prijavili in se bo po rediteljih napravil red.

Vse okoliške občine naproša uprava tukajšnje splošne bolnišnice, da pošljejo z bolniki, ki jih odpremljajo na zdravljenje, tudi za to potrebne spremljevalce. Zlasti interni oddelek ima dnevno opravka z novimi bolniki, od katerih ne more niti sprejemna pisarna niti zdravniško osebje dobiti potrebnih podatkov. Da se prihrani bolnišnici nepotrebno in zamudno delo z iskanjem podatkov, naj okoliške občine to upravičeno prošnjo uprave bolnišnice upoštevajo.

je. Najtežje so razne kombinacije plesni na hrbtih in vezavah knjig, katerim se pridružuje še nekakšno zastrupljenje, povzročeno po kemičnem razkrajanju kovin, s katerimi je vezava okrašena.

Na kliniki je mnogo pacijentov, ki predstavljajo skupaj stomilijonsko vrednost. Najdražji pacijent je sloveče sveto pismo »Borsa d'Este«, ki ga je kupil senator Treccani na neki dražbi v Parizu za 5 milijonov lir in ga poklonil državi. To dragoceno knjigo je razjedala plesen, zdaj se je pa njeno stanje že znatno zboljšalo. Tako vsaj trdi buletin zdravniške komisije tega svojevrstnega sanatorija.

URE, zlatnino na obroke brez povišanja cen
M. JLGER-JEV SIN, MARIBOR Gosposka ulica

Jutri v četrtek od pol 9.—10. ure v mestnem parku promenadni koncert. — Igra vojaška godba pod vodstvom kapelnika kapetana g. Jiranka.

Društvo Nanos. Vabimo članstvo na izredno važen sestanek, ki bo v četrtek 28. t. m. ob 20. uri v društvenih prostorih Sodna 9 III. Odbor.

Blago za domače obleke
in dečve od Din 11·-, 12·- 13·- nudi
JOSIP ŠRAJ, MARIBOR

Propagandna lovska razstava. Naši lovci priredijo v okviru Mariborskega tedna propagandno lovsko razstavo, ki bo nedvomno vzbudila veliko zanimanje ne le v lovskih, marveč tudi v ostalih krogih našega mestnega in podeželskega prebivalstva. Lovci se naprošajo, da dajo na razpolago v razstavne svrhe zares dobre lovske trofeje, ki jih je čim preje oddati na Aleksandrovi cesti 46. Posebna vabila se ne bodo razpošiljala.

Kdor še ne pozna prekrasne Logarske doline ima v **nedeljo,** dne **31. julija** priliko za poset iste. Putnik prireja izlet z modernim avtokarom. Cena vožnje le Din 110.—. Zasigurajte si mesta, prijavite se takoj pri Putniku Maribor.

Prihodnji Putnikov izlet v Gradec z modernim avtokarom Putnika v sredo, dne 3. avgusta. Takojšnje prijave pri Putniku Maribor.

Slovensko lovsko društvo, podružnica Maribor, se udeleži prireditev letošnjega VII. Mariborskega tedna od 6. do 15. avgusta s posebno razstavo, na kateri bo prikazalo zlasti biološko sliko divjačine v posameznih lovskih revirjih od gozda do polja, na veliki berlinski razstavi odlikovane trofeje in dvajsetletni razvoj svojega delovanja. Po zasnovanih načrtih sodeč bo ta razstava zanimiva za lov ce in nelovce.

Voščeno platno
Namizni prti pri JAKOBU LAHU
MARIBOR

Koračnica Mariborskega tedna. Komponist Andrej Haleker je zložil za Mariborski teden posebno koračnico, ki jo je instrumentiral kapelnik vojaške godbe g. Josip Jiranek. Koračnica se bo igrala prvič na enem prihodnjih promenadnih koncertov v mestnem parku. Uprava Mariborskega tedna bo klavirsko partituro razmnožila in jo dala občinstvu na razpolago. Po izjavi strokovnjakov je koračnica dobro uspela in se bo gotovo hitro udomačila.

Male domače živali niso velikega pomena samo v prehrani, ampak nam dajejo tudi še razne druge važne surovine in produkte. Kako vsestranska je njihova korist zlasti za malega človeka in še prav posebno v sedanjih težkih časih, bo bolj nazorno pokazala velika razstava v okviru letošnjega VII. Mariborskega tedna od 6. do 15. avgusta.

Stari Maribor je živel dolga stoletja pretežno od kmetijstva in obrta. Novejši razvoj industrije je obrti sicer odvzel prejšnji položaj in pomen, kljub temu pa tvori še vedno dragoceno panogo našega narodnega gospodarstva. S ponosom moremo ugotoviti, da so mariborski obrtni izdelki dosegli zlasti v zadnjih letih tako sodobno višino, da morejo z uspehom tekmovati z najboljšimi doma in v tujini. Kdor ne verjame, se bo lahko o tem prepričal na obrtni razstavi ob priliki letošnjega velikega VII. Mariborskega tedna v času od 6. do 15. avgusta. Za vse tuje obiskovalce je dovoljena na naših železnicah polovična voznina.

Pomota. V današnjem »Jutru« je nastala pri objavi o ruški uprizoritvi Miklove Zale«, ki se je v nedeljo 31. jul. ob 15. ponovi, neljuba pomota. Presoglava je namreč igral znani odlični interpret karakternih vlog Vekoslav P e č a r, ne Bučar, kakor se v poročilu pomotoma glasi.

Skrunilci grobov. Pokopališčne hijene so se pojavile na mestnem pokopališču na Pobrežju. Pokopališčnemu čuvaju se je posrečilo, da je zasačil pri tatvini cvetlic in vaz na grobovih neko 26 letno Terezijo K. s Pobrežja, ki so jo tezenski orožniki aretirali.

Gori! Pri Sv. Martinu na Pohorju je ogenj zajel streho gospodarskega poslopja posestnika Pavla Podvršnika. Gasilcem se je posrečilo, da so ogenj lokalizirali, tako da je zgorela le streha. Požar je nastal radi slabega dimnika. — V Pleševiču v Slov. gor. je strela udarila v neko vimičarijo ter jo popolnoma vpepelila.

Pobrežke novice

Občinska seja se bo vršila nocoj v sredo 27. julija 1938 ob 1/2 20. uri v Renčjevi dvorani na Pobrežju s sledečim dnevnim redom: 1. čitanje zapisnika zadnje seje, 2. poročilo predsednika, 3. nakup občinske hiše, 4. odobritev za naknadni kredit po § 100 o. z. za kritje kupnine za nakup obč. hiše s prihranki proračunskega leta 1936-37 in 1937-38, 5. Portenšlager Ignac, prošnja za oprostitev nabave jahalnega konja in opreme, 6. Garb Marija, oddaja v hiralnico, Papež Sebastjan stalna ubožna podpora, 7. prispevek k meščanskim šolam — priziv, 8. poslovni red po § 59 zakona o občinah — odobritev, 9. Domovinstvo in zagotovilev domovinstva, 10. personalne zadeve.

Prvi je pa le.

»Povej, Nežika, ali sem jaz prvi moški, ki te je prosil za poljub?«

»Da — vsi drugi so poljub dobili brez prošnje.«

Polovične voznine na železnicah

Generalno ravnateljstvo državnih železnic je dovolilo 50% popusta na redne vozne cene za vse udeležence iz Jugoslavije in Italije, ki bodo obiskali mednarodne plavalne tekme na Bledu 30. in 31. julija. Popust velja od 26. julija do 2. avgusta za brze in potniške vlake v III. in II. razredu.

Enak popust velja za vse udeležence lahkoatletskega tekmovanja v Zagrebu od 29. do 31. julija. Popust velja od 26. julija do 3. avgusta za II. in III. razred brzih in potniških vlakov.

Dalje velja enak popust za udeležence 15. nacionalnega turnirja v tenisu, ki bo v Zagrebu od 1. do 8. avgusta. Popust velja s prej navedenimi ugodnostmi od 21. julija do 11. avgusta.

50% popusta je dovoljeno udeležencem glavnega zborovanja jugoslovanske šahovske zveze in udeležencem šahovskega turnirja, ki bo v Osijeku od 7. do 29. avgusta. Popust velja od 1. do 31. avgusta za brze in potniške vlake v II. in III. razredu. Pri odhodu je treba kupiti celo karto s posebno legitimacijo, kar potem velja za povratek.

Hrvat ameriški minister

Iz Aleksandrova na Krku poročajo, da je prispel tja na oddih kostariški kmet. minister Roman Orlić, ki je porodu Hrvat. V Aleksandrovu bo ostal nekaj tednov.

Mesec revolucij in državnih praznikov

V juliju, ko pritiska najhujša vročina, imajo baje ljudje najbolj razgrete možgane in zato so najbolj navdušeni za demonstracije in prevrate. Statistika in zgodovina nam res kažeta, da je večina držav, ki so nastale s prevratom ali uničenjem starega režima, nastala v juliju. S tem je tudi pojasnjeno, zakaj praznujejo mnoge države državni praznik v juliju. Takih držav je blizu 20.

Prvo državno proslavo v juliju imajo Zedinjene države in sicer 4. julija, dan proglasitve neodvisnosti. Manj znano je, da imata istega dne državni praznik republiki Panama in Urugvaj v proslavo dneva, ko sta se otresli španskega jarma. Potem sledi 6. julija republika Venezuela, 8. julija pa praznujejo državni praznik v Zunanji Mongoliji v spomin na dan, ko se je ta dežela ločila od kitajske republike. 14. julija praznuje Francija padec Bastilje. Potem si slede hitro državni prazniki južnoameriških republik Kolumbije 18. julija, Argentine 20. julija, Ecuadora in Peru pa 24. julija. 26. julija praznujejo praznik neodvisnosti zamorci v zapadnoafriški republiki Liberiji.

V drugih državah se ne da točno ugotoviti dan, kdaj je nastopila nova vlada. Kar se pa tiče meseca, naletimo zopet na julij. Tako lahko računamo začetek nove Rusije od dneva, ko je bil ustreljen ruski car, kar se je zgodilo v juliju 1918. Tudi Turčija je postala republika v juliju in sicer leta 1924. V juliju se je pričela tudi Hitlerjeva karijera. V juliju pred 300 leti so se osvobodili Holandci španske nadvlade. Francov upor v Španiji se je pričel 16. julija 1936. O izbruhu svetovne vojne se je odločalo v juliju 1914.

Solata uspavalno sredstvo

V vrtni solati ali ločiki so mlečne, nekoliko sočnate snovi, ki ublažujejo občutljivost možganov in vzbujajo nagnjenje k spanju. V tej rastlini, posebno v mladih listih, je zelo malo učinkovitih snovi, tako da ni nikoil nevarnosti zastrupljenja. Če pa pojemo večjo množino solate, se pojavi ta blažilni učinek pri odraslih, posebno pa pri otrocih. Mnogo več učinkovitih snovi vsebuje solati zelo sorodna rastlina, ki jo nahajamo pogosto tudi kot solato na vrtu in sicer strupena ločika, lactuca virosa. Ekstrakte te rastline so v prejšnjih časih pogosto rabili v Evropi v zdravništvu kot uspavalno sredstvo, pozneje je pa izpodrinil to rastlino učinkovitejši, toda nevarnejši in bolj strupeni opij tudi zato, ker so imeli primitivno pripravljeni ekstrakti iz ločike neenako učinkovitost bodisi da so bili strupeni ali pa je učinek sploh odpovedal.

Darujte za azilni sklad PTL!

Domači zaupredi

Namesto Židov

V »Trg. listu« št. 80 beremo: »Dosledno izvajanje nemške protisemitske politike je povzročilo, da so prišla na vrsto tudi zastopstva nemških firm v tujini, od katerih je bil velik del dosedaj v rokah Židov. Tako so tudi v Jugoslaviji začeli Nemci odpovedovati po vrsti vsem Židom zastopstva nemških tvrdk. Namesto Židov pa ne imenujejo Nemci naše ljudi kot svoje zastopnike, temveč prihajajo redno kot zastopniki nemški državljani. Tako je pri nas zvezano odpuščanje židovskih zastopnikov s pravo invazijo tujcev. Takšnega postopanja pa mi pač ne moremo odobravati in upamo, da ga tudi ne more odobravati kr. vlada.

Kajti mislimo, da je prav in pravilno, če se tuje firme zadovolje s tem, da pri nas dobro prodajajo naše proizvode, ne pa da poleg proizvodov uvažajo še svoje ljudi. Zlasti pa moramo odklanjati ta import tujih ljudi, ker imamo sami vse polno ljudi, ki niso le pripravljeni in tudi sposobni prevzeti ta zastopstva, temveč tudi zato, ker je polno naših ljudi brez posla.

Posebno pa mora postati človek ogorčen, če pobliže pogleda v ta nova nemška zastopstva. Večinoma je v teh zastopstvih, od katerih so nekatera zelo mnogoštevilna, tujih državljanov do 90% in seveda predvsem na vseh vodilnih in res bogato plačanih mestih. Za naše ljudi je posla le na podrejenih mestih, kjer znašajo mesečne plače največ 2500 din. A še na tako mesto pridejo naši ljudje le z največjo težavo, ker je tendenca, da se nastavijo kolikor mogoče le nemški državljani.

Te invazije tujih zastopnikov in nameščencev nikakor ne smemo trpeti, ker ni le za nas škodljiva in poniževalna, temveč tudi nevarna. Z učinkovitim nastopom proti tem tujim zastopnikom treba dokazati zmotnost tega mnenja. Odveč pa je tudi govoriti o narodno-gospodarski škodi, ki jo imamo, če so vsa zastopstva tujih podjetij v rokah tujih državljanov. Ne glede na denar, ki gre na ta način iz zemlje, imajo ti tuji državljani v vsem našem gospodarstvu tako dobro kontrolo, ki more postati v primeru zunanjih konfliktov prav zelo nevarna.

Brez ozira na naše stališče do antisemitizma moramo zato naglasiti, da nič ne ugovarjamo, če odvzemajo Nemci svoja zastopstva Židom, toda na njih mesta smejo priti le naši državljani. Zato pozivamo oblasti, da natančno pregledajo vsa dovoljenja bivanja teh tujih zastopnikov in da postopajo pri tem strogo v smislu naših gospodarskih in nacionalnih interesov. Dovolj imamo brezposelnih ljudi doma, da ni treba, da bi še tujci odvzemali našim ljudem zaslužek.

Pri tej priliki pa moramo tudi zahtevati, da se odpravi sedanji sistem, ko so vsa glavna zastopstva le v Zagrebu in Beogradu. Slovenija nikakor ni le podružnično ozemlje teh dveh mest, temveč zahteva, da so tudi v Sloveniji glavna zastopstva. Odjem v Sloveniji je že tako velik, da se takšna zastopstva večinoma tudi izplačajo.

Ni pa niti v interesu nemških tvrdk samih, če vodijo njih zastopstva samo nejugoslovanski državljani. Židje so žilavi in ker so sedaj izgubili nemška zastopstva, bodo sedaj iskali druga. In to bodo tudi lahko našli, ker se tudi druge države zanimajo za jugoslovanski trg. Tudi Poljaki, Čehoslovaki in Madžari bi prav radi prodajali v večji količini svoje stroje v Jugoslavijo. In tudi ti imajo dobre stroje. Če bodo vodili nemška zastopstva le tuji ljudje, potem bo konkurenca poljskih, češkoslovaških in drugih tem lažja in konsum nemških izdelkov bo padel. Zato je v interesu tudi nemških podjetij, če jih zastopajo v Jugoslaviji Jugoslovani, ki imajo dobre zveze z jugoslovanskim narodom.

Če kljub temu nemške firme ne bi nastavljale kot svoje zastopnike naše državljane, potem seveda ni druge pomoči, kakor da naše oblasti odbijejo tujim zastopnikom dovoljenja za bivanje v Jugoslaviji. Pri obrambi svojih interesov, še bolj pa pri obrambi svoje nacionalne časti moramo biti odločni, ali pa nas bodo tujci pohodili. Če torej nemške firme same nočejo spoznati, kaj je prav in dopustno, jih je treba s trdo roko prisiliti, da bodo spoznale, kaj je dopustno in kaj ni!«

Uredba o ustanovitvi „Jugoslovanskega jekla"

V »Službenih novinah« je bila objavljena uredba o ustanovitvi d. d. »Jugoslovenski čelik«.

Namen družbe je: pridobivati rudarske pravice ter proučevati, izkoriščati in predelovati rude po določilih rudarskega zakona. Družba bo nadalje proizvajala jeklo in železo vseh vrst ko tudi druge kovine ter jih predelovala. Nakupovala in prodajala bo rude in kovine ter bo po potrebi v ta namen ustanavljala tudi potrebna podjetja. Sodelovala bo po potrebi pri podjetjih sorodnih vrst ter jih tudi ustanavljala sama ali v zvezi z drugimi. Družba bo končno opravljala vse trgovske, industrijske in finančne posle, ki so v zvezi z njenimi cilji.

Kapital družbe znaša 600 milijonov din, razdeljen na 120.000 delnic po 5000 din. Tretjina delnic more imeti prioritetne pravice. Delnice se bo izdale v dveh emisijah. Prva se izda takoj in znaša 500 milij. din, druga pa l. 1945.

Minister za gozdove in rudnike prinese v družbo v obliki aporta državni premogovnik v Brezi in drž. železni rudnik v Ljubiji. V zakup pa bo oddal novi družbi državni rudnik in železarno v Varešu, ko tudi ta postaneta državna. Vrednosta aporta (Zenica, Breza in Ljubija) znaša 285 milijonov din in dobi minister za gozdove in rudnike 57.000 delnic. Vrednost drugega aporta (Vareša) se ceni na 100 milijonov din in bo dobila država l. 1945. za ta rudnik 20.000 delnic.

Državna hip. banka bo vpisala za 200 milijonov delnic, ki bodo imele prioritetno pravico.

Takoj bo ustanovitvi nove družbe se bo ta fuzionirala z železarno v Zenici ter bodo delničarji Zenice dobili za vsakih 100 delnic Zenice po eno delnico nove družbe.

Upravni odbor družbe bo štel 15 članov, nadzorni odbor pa 6. Mandat obeh odborov traja tri leta. Šest članov upravnega in dazornega odbora izvoli glavna skupščina, ostale delegira država. Od delegiranih članov pridejo v upravni odbor trije zastopniki ministrstva za rude in gozde, po en zastopnik ministrstva za finance, za trg. in vojsko ter 2 zastopnika Drž. hip. banke. Nova družba more prevzeti vse dosedanje uradništvo in vse nameščence. Nameščenci družbe bodo imeli svoj poseben pokojninski fond in zato niso zavezani, biti zavarovani po zakonu o pokojninskem zavarovanju. — Novo podjetje ne pomeni nobene konkurence drugim domačim podjetjem, kakor se zagotavlja.

Zdravstvo

Pravočasna in pravilna nega zob te obvaruje mnogih hudih obolenj. Ogromna večina ljudi se tega ne zaveda. Večina misli, da je negovanje zob in ustne votline zgolj lepotilna zadeva. Če bi se pa ljudje zavedali, da so mnoge ledvične, srčne in želodčne bolezni, dalje obolenja sklepov, glavoboli, revmatizem i. t. d. posledica bolnega zobovja,, zobnega mesa in čeljusti, bi brez dvoma posvečali negi zob mnogo več pozornosti. — Skrb za zobovje se mora začeti že v najnežnejši otroški dobi. Zmotno je mišljenje, da za takozvano mlečno zobovje ni treba skrbeti, češ saj ti zobje itak izpadejo. Nihče pa ne pomisli, da bolni mlečni zobje okužijo zobno ležišče v katerem se bo nahajal pravi zob, ki bo zaradi tega tudi prav kmalu obolel. Neoskrbovani mlečni zobje so navadno vzrok kasnejšim obolenjem pravih zob. Zato je edino prav, da otroka, čim dobi prve zobe, predstavimo zobozdravniku, ako opazimo, da mu zobje gnijejo. — Sodobna hrana vpliva na zobovje razdiralno. Zato opažamo, da imajo zdravo zoboje ljudje, ki se preprosto hranijo, meščani pa navadno prav zgodaj že nosijo proteze, krone in plombe. Zaradi tega je negovanje zob meščanom še prav posebno potrebno. — Zanemarjeni bolni zobje so vzrok, da človek hrane ne more dovolj zgristi in presliniti, kar je za pravilno prebavo velike važnosti. Posledica take nepopolne prebave so težave v želodcu, poleg tega pa mnogo hranil ne pride v dobro telesu. — Čiščenje zobovja in dlesen je najučinkovitejše zvečer. Preko dneva se naberejo med zobmi ostanki raznih jedil, ki v noči začno v ustih razpadati. To razpadanje in kisline, ki se pri tem razvijajo, polagoma načnejo dobri zob. Če pa zobe zvečer izčistimo s ščetko, je tako kvarjenje zobovja nemogoče.

Ko greste na počitnice

Neki londonski list daje na počitnice namenjenim Londončanom šest nasvetov odnosno opozoril, ki bi utegnila veljati tudi za naše razmere:

1. Ne spuščajte zastorov, ker to je javno opozorilo, da je stanovanje odnosno dom prazen.

2. Ne pozabite pokriti s papirjem občutljivih predmetov, sicer jih najdete po povratku polne prahu.

3. Ne puščajte na tleh nobenih smeti in odstranite tudi živila, ki se hitro pokvarijo, sicer se vam naseli v stanovanje mrčes.

4. Ne puščajte nikjer završene škatlice vžigalic. Zgodilo se je že, da so miši, grizoče škatlico vžigalic, zanetile požar.

5. Ne pozabite zapreti vodovoda, plina in elektrike.

6. Ne pozabite obvestiti o svojem odhodu policije, ker bo potem gotovo še bolj pazila na vašo hišo.

Papigi.

Tristan Bernard pripoveduje: Vzoren mož je prinesel svoji ženi za god papigo. Komaj je bila papiga v kletki, že se je jela dreti:

— Proč s taščami, smrt taščam, naj poginejo vse tašče...

Žena je bila vsa iz sebe.

— Možiček, čez teden dni pride k nam moja mati in imel boš velike sitnosti.

— Jo že imam, — je odgovoril mož. — Naš župnik ima tudi papigo, ki je pa zelo dostojna. Stopim k njemu in ga poprosim, naj jo nam posodi za nekaj dni, da bo naučila našo lepih manir.

Čez teden dni je prispela tašča. V jedilnici sta žlobudrali papigi in ko je nastala tišina, se je začul glas prve:

— Proč s taščami, smrt taščam, vse tašče naj poginejo...

Druga papiga je pa odgovorila:

— Gospod, zgodi se tvoja volja.

Pesimist v avomobilu.

— Kaj, ko bi se odpeljala kam v okolico mesta. Tam imajo baje zelo dobro bolnico.

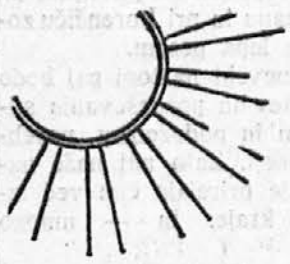

Mladost ne more pogrešati moje pomoči!

Prav za zdravje Vašega otroka je sonce nujno potrebno. Toda za nežno otroško kožo je lahko škodljivo. Zato namažite poprej celo telo s kremo Nivea ali z oljem Nivea. Na ta način se okrepi mlado kožno staničje, koža porjavi hitro in enakomerno, a nevarnost sončnih opeklin se zmanjša. Če namažete otroka, ga s tem varujete tudi prehlajenja.

Razno

Izboren **DOMAČI CVETLIČNI MED** po din 16.— za kg 10 kg po din 15.—, pri večjem odjemu popust, oddaja Kmetijska družba, Meljska c. 12. 4514

PREPROGE. ODEJE zavese pernice, puh, perje, nudi najceneje »Obnova«, F. Novak, Jurčičeva 6. 4597

SLADKORNO BOLNI POZOR! Beli in črni diabetični kruh vsebuje po certifikatu higijenskega zavoda samo 18% škroba. Izdeluje in razpošilja pekarna Rakuša, Koroška cesta 24. 3541

PODPISANI PREKLICUJEM neresnične vesti, ki sem jih govoril o gospodu Frangešu, čevljarju v Mariboru. Franc Mihelak, Koroška c. 43. 4619

IŠČEM ŠIVALNI STROJ pisalni stroj, sesalec za prah in pohištvo, dobavim za to prvovrstno krojaško delo. Modni salon, Marijina 24. 4620

»MARIBORSKI TEDEN« Rezan in tesan les vsake debelosti kupite najbliže pri tvrdki Gnilšek v Razlagovi ulici. 4627

VELIKA ZALOGA CEMENTA apna, opeke, poljčanskega peska, stavbeni les in vse stavbeni materijal po najnižjih cenah. Kraser, Studenci. 4629

Prodam

KUHINJSKA KREDENCA mesec dni rabljena, poceni na prodaj. Koroška c. 41, na dvorišču. 4616

Stanovanje

TRISOBNO STANOVANJE v novi zgradbi, z vsemi pritiklinami oddam s 1. avgustom v najem. Naslov v upravi lista. 4544

DVE ENOSOBNI STANOVANJI s kuhinjo takoj oddam. Prapotnikova 18, Krčevina. 4608

GOSPODIČNO sprejmem kot sostanovalko. Strossmajerjeva ul. 9. 4618

STANOVANJE sobo in kuhinjo, oddam takoj. Ob izvirkih 8 v Studencih. 4626

SOBO IN KUHINJO oddam. Studenci Aleksandrova c. 45. 4628

Sobo išče

GOSPODIČNA išče opremljeno sobo s hrano blizu tovarne Doctor in drug ali v Studencih. Naslov pustiti v upravi. 4613

Stanovanje išče

ENO ALI DVOSOBNO STANOVANJE v centru išče šivilja s 1. ali 15. avgustom. Marin, Koroška 11. 4615

Službo dobi

UČENCA SPREJMEMO! Predpogoj — nižji tečajni izpit. Predstavi naj se v Knjigarni »Učiteljske tiskarne«, Palača Banovinske hranilnice. 4614

UČENCA z malo maturo sprejme »Kartonaža litografija«, Maribor, Mlinska ul. 30. 4617

SAMOSTOJNO KUHARICO za vse sprejmem. Predstaviti se od 2—3 v pisarni Cankarjeva ul. 26. 4621

VAJENCA sprejme. Šterbal, Meljska 2. 4623

Službo išče

DEKLE vajeno pospravljanja sob in ki zna tudi nekoliko kuhati, želi vstopiti v službo h boljši družini sprejme tudi službo h otroku. Nastop s 1. avgustom ali pozneje. Naslov v upravi »Večernika«. 4622

Mal' položi dar domu na oltar!

Izdaja konzorcij »Jutra« v Ljubljani. Odgovorni urednik MAKSO KOREN. Za inseratni del odgovarja SLAVKO REJA. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik ravnatelj STANKO DETELA, vsi v Mariboru.